

posojene ali ukradene.“ Vsebina teh novel, ki stoje umetniško na različni stopnji, je prešla po raznih potih v mednarodno slovstvo; tako je podala „Madridska ciganka“ snov za dramo (in opero) „Preciosa“.

Šorli nam je prevedel tri povesti; o motivih, ki so bili pri njegovi izbiri merodajni, poroča v predgovoru; le-ta prinaša tudi kratek opis Cervantesovega življenja in delovanja. Povesti so sledeče: Prevara z ženitvijo (El casamiento engañoso); zelo realistična slika življenja srednjih slojev. Nadaljevanje te povesti nam pa Šorli pridrži, „ker so v njem celi odstavki, ki bi današnjega bralca le težko več zanimali, dočim je prevajalcu na tem, da zadovolji „uživajočega bralca“. Mogoče bi se pa tudi med nami našlo ljudi, ki bi z užitkom čitali, o čem se menita ponoči Scipio in Berganza, dva špitalska psa. Govoreče živali — ta Cervantesov domislek — so dale pobudo kesnejšim avtorjem; pes Berganza se nahaja pri E. T. A. Hoffmannu. 2.) Rinconete in Cortadilo; povest nas popelje v lopovsko-tatinsko romantično Sevilje. Nečedno delovanje teh krogov tvori nezčrpen vir španskemu pustolovskemu romanu. 3.) Moč krvi (La fuerza de la sangre) nam prikazuje ljubavni zaplet v aristokratski družbi. Šorli prevaja iz originala in povabi tuhtam čitatelja na sodelovanje pri interpretaciji težjih mest. Zanimiva vsebina zajamči tem povedkam hvaležni čitateljski krog.

V predgovoru omenja Šorli v nekoliko meglenih besedah, da bi se ne branil „težkega, a nad vse prijetnega posla, prevesti Don Quixota, ako bi hotel dobri Bog“. Upajmo, da se mu srčneje in zgoste te vabljive misli v dejanje. Slovenski Don Quixote bi bil v Šorlijevih rokah dobro preskrbljen. Pričakujemo tedaj, da se kmalu pojavi na našem pozorišču blodeča zvezda viteštva, bistrournni plemič in vitez žalostne postave Don Quixote. Krpanova kobila bo dobila sodruga —
J. K.

Rus Jože: Glavni statistički podatci o državi Srba, Hrvata i Slovenaca. Prema stanju od 1910., odnosno 1914. godine. 1920. Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Drobna knjižica, v največji meri dobrodošla vsakomur, ne le onemu, ki ga geografske zadeve brigajo bolj ko druge stvari, marveč vsakomur, kdor hoče spoznati sebe in svojo državo. To je treba posebe naglasiti, kajti neodpustljiva indolenca je, kar opažamo danuadan glede poznavanja lastne države. Ne le posamezniki, tudi redakcije časopisov navajajo brez kritike vsakršne statistične podatke o narodnosti, verstvu in drugem v naši kraljevini, brez izbire, kakor prepišejo iz kakega zmazka. Nihče se ne potruži, da bi pogledal v svrhu kontrole na pr. v predležečo knjižico, ki donaša statistične podatke po uradnih virih.

Rusova statistika prinaša v XIII tabelah pregled naše države glede površine, prebivalstva, narodnosti, verstva, po pokrajinah, pregled razdelitve po okrajih z važnejšimi navedbami administrativnih edinic. V deset strani dolgem uvodu navaja avtor vire svojih navedb ter opozarja na njih današnjo relativno vrednost, povzročeno po globoko segajočih spremembah dobe osvobodilnih vojn. Glede obsega naše države, kakor je služil Rusu za okvir pri sestavljanju statistike, je pripomniti, da se je v poslednji dobi žalibog že spremenil. Kajti izven naše kraljevine je ostal — za enkrat — glasovalni pas A na Koroškem in ozenilje med Wilsonovo črto in mejo, določeno v St. Margheriti Ligurski, ki ju je Rus že vračunal v Jugoslavijo. Napram Rumuniji je računal sedanjo demarkacijsko

to koroška
Xto juostino

črto, vračunal pa je že obmejne korekture napram Bolgariji, dočim je napram Albaniji vzel za podlago mejno črto izza leta 1913. Njegov rokopis je bil namreč zaključen 9. maja 1920. — V predgovoru navaja število prebivalstva vseli naših mest, broječih nad 10.000 oseb, na podlagi štetja leta 1910., oziroma 1914. (Slednje za Črno goro in južno Srbijo, t. j. osvobojeno leta 1912.—1913.)

Dasi nas bo o dejanskem stanju poučilo šele novo ljudsko štetje, imajo vendar navedeni statistični podatki vrednost, to tem bolj, ker nam kažejo kolikor je sploh mogoče najverjetnejše številke. Dobrodošle so nam tem bolj, ker o rezultatih novega štetja brzkone ne bomo tako kmalu točneje poučeni. —

Anton Melik.

Šević Milan: Stara i nova pedagogija. Beograd & Sarajevo 1920. Izdanje I. Dj. Djurdjevića. 150 str. 5 din.

Šević je plodovit in mnogostranski pedagoški pisatelj. Izmed njegovih razprav omenim tukaj prevod „Filozofskih problemov“ Harald Höfdinga (II. izd. Beograd 1920) in pa posebno studijo: „Harald Höfding, njegova filozofija i pedagogija“ (Zagreb 1911). Proučevanje filozofskih prašanj je zapustilo ugodne sledove na pedagoškem pisateljevanju Ševića: svojo snov premotruje z višjih vidikov in daje izsledkom filozofsko formulacijo. Dočim se vrši v strogo empiričnih vedah napredek v premagovanju zmotnih predstav in odkrivanju novih dejstev, se suče filozofija (in teoretična pedagogika) v enomer okrog določenih prašanj; odgovori, ki jih nanje daje, so dostikrat izraz družabnih razmer in potreb kakega časa; odtod izvira, da se pečajo z istimi prašanji filozofi (in pedagogi) dandanes kot so se bavili njih vrstniki nekoč. To velja tudi o prašanjih, ki jih načinja avtor v pivem poglavju: razred kot organizem, vpoštevanje individualnosti, diferencijacija ciljev in metod pri posameznikih... Amerikanska struja v pedagogiki nam je prinesla pojmovanje šolskega razreda kot občine (School-City), ta občina se naj vlada sama; učitelj je v njej bolj primus inter pares, ne pa mrk izprašujoč uradnik. Kako se bodo obnesle te metode pri nas, ki poznamo demokratizem bolj iz knjig, in pri naši mladini, vzgojeni v neomejenem spoštovanju avtoritete — mi ni jasno. Prehod k takim metodam se bo pač moral vršiti postopoma. Vse vzgojevanje se mora vršiti v ozkem stiku z rodbino, povsod naj vlada ljubezen: to so pač že stara (in preizkušena) načela.

Cilj šole je med drugimi, vzgojiti posameznika za državljana, ki ima smisel in čustvo za dolžnosti in pravice, izvirajoče iz njegovega članstva v državni družbi. Nalogo, ki je stavljena narodnemu učiteljstvu spričo naše mlade državnosti, začrtuje avtor s temi tehtovitimi besedami: „danas, kada čitavo čovečanstvo skida uniformu, treba da je skidne i škola. To odgovara ne samo duhu vremena nopšte nego i duhu našega mesta i prilika, sred kojih se nahodi naš narod ulazom svojim u novo doba. Jer ujedinjenje naroda ne znači nivelisanje, ne znači mešavinu svih raznih boja u jednu, ne znači ukidanje svih osobenosti. Naša je zemlja razgranata, bogata i raznolika, svaki je kraj njezin dao osobeno obeležje onomu delu naroda, koji hrani njegova gruda; mnogostruki su i socialni i istorijski uticaji, koji su, u vezi s onim geografskim, od svakoga dela narodnog učinili ono, što je; skup našega narodnog života postaje s tim pun, izrazit, mnogolik i raznobojan, i sve odlike njegove treba održati u jednoj celini, načiniti od svega jednu kompoziciju — u što većoj mnogostrukosti što čvršće jedinstvo — i u tom znaku treba da se izvodi ujedinjenje narodno...“ (str. 30). *J. K.*